

Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri Sempozyumu

Sonuç Bildirgesi

Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri (AUÇ), çağdaş hukuk sistemlerinin vazgeçilmez bir unsurudur. Bu yöntemle uyuşmazlık; kısa sürede, daha az giderle ve tarafların daha yüksek bir memnuniyeti ile çözülebilmektedir. Her ülkenin kültürüne, deneyimlerine ve hukuk sistemine göre farklılık göstermekle birlikte, gelişmiş hukuk düzenlerinde uyuşmazlıkların AUÇ aracılığıyla giderilmesinin oranı %98'lere kadar çıkmaktadır. Bu uygulama ile mahkemelerdeki dava sayısı önemli ölçüde azalmaktadır. Her üç kişiden birinin mahkemelik olduğu ülkemiz açısından AUÇ bu nedenle, yargı sisteminin yükünü azaltacak önemli bir araç niteliğindedir.

Türk yargı sistemi açısından da AUÇ'nin uygulanması konusunda son yıllarda önemli çalışmalar yapılmaktadır. Bununla birlikte, reform çalışmalarının başarısı; kamu kurumları, meslek kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliği ve anlayış birliğine bağlıdır. Çağdaş demokrasinin tanımına uygun olarak genel toplumsal uzlaşma ve birliktelik üzerine kurulan sistemlerin daha iyi işleyeceği ve arzulanan sonuçlara daha kolay ulaşacağı herkesçe kabul edilen bir gerçektir.

Geleneksel yargılama sonucunda uyuşmazlıklarda bir taraf kazanmakta diğer taraf kaybetmekte ya da bazen her iki taraf da kaybetmektedir. Oysa uzlaşma temeline dayanan AUÇ'de ise genel olarak "kazan-kazan" esası geçerli olmaktadır. Bu yöntemlerle uyuşmazlıklar daha az maliyetle ve daha kısa sürede sonuçlandırılmaktadır. Bu yöntemler arasında "uzlaşma", "hakem heyeti", "arbuluculuk", "tahkim" ve "sulh" sayılabilir. Tüketici uyuşmazlıklarında "hakem heyeti" ve vergi uyuşmazlıklarında "uzlaşma" kurumu uzun yıllardan beri uygulanmaktadır. Arbuluculuk, uzlaştırma ve tahkime ilişkin bazı yasal düzenlemeler yürürlüğe konulmuş ise de bu sistemler henüz arzulanan ölçüde uygulanmamaktadır.

İşte bu gerekçelerle Yargıtay, Danıştay, Adalet Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından yargı sistemimizin en başta gelen sorunu olan iş yükünü ve dava sayısını azaltmak için ortak bir sempozyum gerçekleştirilmiştir. Bu programda, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin geliştirilmesi için yüksek yargı mensupları, hâkim ve Cumhuriyet savcılar, Adalet Bakanlığı bürokratları, akademisyenler, kamu

kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri bir araya gelerek mevcut sorunlara çözüm aramışlardır.

14-17 Ekim 2015 tarihleri arasında Antalya'da üç ayrı panel ve 14 farklı çalışma komitesinde konu bütün yönleriyle incelenerek aşağıdaki görüşlerin kamuoyuna duyurulması kararlaştırılmış olup varılan sonuçlar aşağıda yer almaktadır:

1-Genel itibarıyla; arabuluculuğun yaygınlaştırılması ve etkinleştirilmesi için; arabuluculuk görüşmelerine mazeret göstermeden katılmayan tarafa yargılama giderlerinin yükletilmesi,

Adliye içinde kurulan/kurulması öngörülen Arabuluculuk Merkezlerinin etkin hale getirilmesi,

2-Ticari davalarda; belli bir miktara kadar olan uyuşmazlıklarda arabuluculuğa ve tahkime başvuru zorunluluğu getirilmesi,

Arabulucuların sadece hukuk fakültesi mezunu olan kişilerden olması zorunluluğunun yeniden irdelenmesi,

Arabuluculuk ve tahkim konularında ilgili aktörler durumundaki ticaret ve sanayi odaları ile avukatlar nezdinde yoğun bir bilgilendirme çalışması yapılması ve hukuk fakülteleri ile işbirliğine gidilerek alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin seçimsel ders olarak okutturulması,

Hakem kararlarına mahkemece tasdik şerhi verilirken nisbi harç yerine maktu harç alınması,

Hakem kararlarına karşı yargı mercilerine yapılan başvurular için ihtisaslaşma sağlanması.

3-Kamunun Taraf Olduğu Uyuşmazlıklarda; Kamulaştırma Kanunundaki "uzlaşma" kurumunun daha işlevsel hale getirilmesi,

2942 sayılı Kanunun "Satın Alma Usulü" başlıklı 8 inci maddesinde düzenlenen kıymet takdir komisyonunun oluşumunda sadece idarenin ajanlarının bulunmasının doğru olmadığı, bu durumun malik bakımından objektif bir değerlendirme yapıp yapılmadığı konusunda şüphe doğurduğu ve dolayısıyla uygulamada "uzlaşma" kurumundan

beklenen faydanın sağlanamadığı, bu nedenle mevcut düzenlemede yer alan, idarenin kendi bünyesi içinden en az 3 kişiden teşekkül eden bir veya birden fazla kıymet takdir komisyonu yerine, idarenin kendi bünyesi içinden en az 2 kişi, 2942 sayılı Kanununun 15 inci maddesinde belirtilen yöntemlerle tespit edilen en az 3 bilirkişi olmak üzere en az 5 kişiden oluşan bir veya birden fazla kıymet takdir komisyonu oluşturulması,

İdarenin, şu anki düzenlemeden farklı olarak; kıymet takdir komisyonunun taşınmazın değerini belirlerken faydalandığı tüm bilgi ve belgeleri, düzenlenen kıymet takdir tutanağı ile birlikte malike resmi taahhütlü bir yazıyla bildirmesi, malik veya yetkili temsilcisinin de bu yazının tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde yapılması gereken görüşme gününde teklifi kabul etmek veya karşı teklifini sunmak üzere gerekli hazırlığı yapması,

Kanununun 10 uncu maddesinin 5 inci fıkrasında yer alan “ tarafları anlaşmaya davet eder.” ifadesi yerine “ tarafları sulh veya arabuluculuğa davet eder.” ifadesine yer verilmesi,

659 sayılı KHK'nın 4 üncü maddesinin 2 inci fıkrasının (a) bendinde “adli uyuşmazlıklarda arabuluculuk” ifadesine yer verilmesi,

4-Bireysel iş uyuşmazlıklarında ve işe iade davalarında arabuluculuğun zorunlu hale getirilmesi,

Üst düzey yöneticilerin her türlü iş uyuşmazlıkları ile ilgili tahkim anlaşması yapabilmesi,

5-Sosyal güvenlik uyuşmazlıklarında SGK'nın sigorta kayıtlarını sigortalı ve işverenlerin kontrol ve onayına sunması, bu bilgilere belirli bir süre içinde itiraz edilmemesi halinde bu bilgilerin kesinleştirilmesi, uyuşmazlıklarda bu verilerin esas alınarak karar verilmesi,

6- Küçük alacakların (2.500 TL dahil olmak üzere bu miktara kadar olan alacaklar)ilamsız icra yoluyla tahsiline ilişkin gönderilen ödeme emrine karşı vaki itiraz üzerine arabuluculuğa başvurunun zorunlu hale getirilmesi, anlaşmaya varılması halinde alınan takip harcının iade edilmesi ve tahsil harcı alınmaması, arabulucunun ilk bir saatlik ücretinin Hazineden ödenmesi,

7-Ceza Hukukunda; 5237 sayılı TCK'da yer alan ön ödemeye tâbi suçların kapsamının genişletilmesi,

Kamu davasının açılmasının ertelenmesi ile ilgili düzenlemede kapsamın genişletilmesi,

Uzlaştırmanın kapsamının genişletilerek yalnız adli para cezasını gerektiren fiillerle üst sınırı 5 yıla kadar hapis cezası gerektiren suçlarda uzlaştırma yapılması,

8-Aile Hukukunda, dava açıldıktan sonra hakimin, tarafları adliyelerdeki arabuluculuk merkezlerine yönlendirerek “arabuluculuk bilgilendirme toplantısı”nın yapılması,

Velayet, çocukla kişisel ilişki kurulması ve nafaka ihtilaflarının, arabuluculukla çözülen uyuşmazlıklar kapsamına alınması,

“Aile Arabuluculuğu” konusunda uzman arabulucular yetiştirilmesi,

9-Tüketici Hukukunda, miktarı 3300 Türk lirasının üzerindeki uyuşmazlıklarda, arabuluculuğun zorunlu hale getirilmesi,

10-Dahili vergiler ve kamu personeli ile ilgili uyuşmazlıklarda, arabuluculuk faaliyetlerinin hâkimler tarafından yerine getirilmesi,

11-İmar, kamulaştırma ve kamu taşınmazlarına ilişkin uyuşmazlıklarda, kamulaştırma sürecindeki uzlaşma görüşmelerine tarafların dışında uzman bir kişinin katılması suretiyle uzlaşmanın daha etkin hale getirilebileceği ve kamu taşınmaz mallarının işgali sonucunda ortaya çıkan ecrimisil ve tahliye uyuşmazlıklarında uzlaşma ve kamu denetçiliği kurumunun tavsiyelerinin etkin olabileceği,

12- Üst Kurulların uyguladıkları idari yaptırımlardan kaynaklanan uyuşmazlıklarda, idarece bir ihlalin tespit edilmesi durumunda idari yaptırım kararının kesinleşmesinden önce ihlale konu fiilin düzeltilmesine ve uzlaşma sürecinin başlatılmasına olanak tanıyan bir düzenleme yapılması,

Dava aşamasında “**uzlaşma**” kurumu ile “**etkin pişmanlık**” uygulamalarına yer verilmesi,

Tam yargı davalarında alternatif çözüm yollarının uygulanmasının uygun olacağı,

Kamuoyuna saygı ile sunulur.